

соціальної справедливості, оскільки неплатники податків переносять податковий тягар на тих, хто відповідально виконує податкові зобов'язання.

Значні масштаби ухилення від оподаткування порушують основний принцип оподаткування - "рівний розподіл податків", за яким платежі до бюджету мають бути пропорційними з його доходами, і винятки для окремих осіб неприпустимі.

Таким чином, ухилення від сплати податків є одним із найбільш шкідливих господарських злочинів.

По-перше, цим діянням руйнується формування фінансових надходжень у держаний бюджет, і держава не може належним чином виконувати свої соціальні функції.

По-друге, вся соціальна сфера не доотримує фінансового забезпечення (лікарі, вчителі, пенсіонери, студенти та всі інші).

По-третє, суб'єкти не сплати податків отримують невинуваті прибутки і мають змогу потиснути з ринку товарів і послуг своїх сумлінних конкурентів.

Про те, що податкова політика в Україні є вкрай недосконалою, вже навіть високі посадові особи держави говорять відкритим текстом. Дискусії з приводу її вдосконалення відбуваються досить тривалий час, при цьому з найбільш принципових питань висловлюються діаметрально протилежні погляди. На мою думку, можливо, з прийняттям давно очікуваного нового Податкового кодексу будуть знайдені рішення, які стануть прийнятними і для суспільства в цілому, і для кожного окремого громадянина.

Література:

1. Іванов, Ю. Б. Податкова система/ Іванов Ю.Б., Крисоватий А. І., Десятнюк О. М. – К.: Атіка, 2007. – 920 с.
2. Іванов, Ю. Б. Податковий менеджмент/ Іванова Ю. Б., Крисоватий А. І., Кізіма А. Я., Карпова В. В. – К.:2008. – 525 с.
3. Економічна енциклопедія/ Відповід. ред. С.В. Мочерний. – К.: Академія. – 2002, т.3. – 952 с.

Леся Сава

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: викл. Угрин В.В.

УХИЛЕННЯ ТА УНИКНЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ ЯК СУСПІЛЬНИЙ ФЕНОМЕН

Податкові надходження як основне джерело доходів бюджету відіграють важливу роль у забезпеченні повноцінного соціально-економічного розвитку держави. Причиною скорочення бюджетних доходів від оподаткування став значний рівень податкових ухилень, зумовлений прагненням індивідів залишити у своєму розпорядженні більше коштів, зокрема у період стагнації економіки, незважаючи на незаконність такого способу.

Проблема ухилення та уникнення від оподаткування є актуальною і потребує вжиття заходів, спрямованих на її вирішення. Зменшити масштаби цього явища можна насамперед шляхом врегулювання і вдосконалення податкового законодавства.

Однією із основних причин виникнення явищ ухилення та уникнення від оподаткування в Україні на відмінно від промислово розвинених країн світу, почасти є економічна нестабільність. Вітчизняні науковці В. Вишневський та А. Веткін до основних чинників, що заважають виявленню податкових ухилень у корпоративному секторі України, відносять корупцію чиновників і політиків, а також активну діяльність посередників, спрямовану на приховування від оподаткування реального доходу вітчизняних підприємців [1, с. 202].

Згідно з традиційними економічними поглядами ухилення від оподаткування - це форма зменшення податкових та інших обов'язкових платежів, за якої платник податків навмисно чи ненавмисно ухиляється від сплати податків або скорочує розмір своїх податкових зобов'язань із порушенням норм чинного законодавства. Вигоди від податкових ухилень одержують

переважно економічні суб'єкти, які діють у неформальному секторі економіки (насамперед малі підприємства, а також самозайняте населення), тоді як, наприклад, наймані працівники такими вигодами практично не користуються.

Необхідно зауважити, що різні види податків по-різному піддаються ухиленню залежно від способу нарахування податку, розміру податкових ставок, об'єкта оподаткування. І. Золотко виділяє три групи залежності :

— під час визначення суб'єкта оподаткування менший інтерес до ухилення виникає у випадку, якщо платник податку і носій податкового тягара цього податку не збігаються (приклад – непрямі податки);

— при визначенні ставок оподаткування – складніше ухилитись від податків, ставки по яких визначені у твердих сумах; серед відсоткових ставок провідне місце щодо ухилення належить податкам на справляння яких встановлено диференційовані ставки за різними групами товарів чи платників;

— при визначенні об'єкта оподаткування у кількісних показниках ухилитися від сплати податку важко; якщо об'єкт визначається у вартісному вимірі, то чим складніший механізм підрахунку, тим легше ухилитися від цього податку [2].

Ухилення від сплати податкових платежів доволі часто спостерігають в процесі адміністрування непрямих податків (ПДВ, акцизний податок). Що стосується податку на додану вартість, то шляхом заниження обсягів реалізації чи завищення обсягів закупівлі суб'єкти господарювання намагаються зменшити розмір податкових зобов'язань з даного виду платежу, що необхідно сплатити до бюджету.

В українській економічній енциклопедії ухилення від сплати податків трактується як сукупність незаконних способів приховування доходів від оподаткування [3]. В той час як уникнення від оподаткування – це мінімізації сплати податкових платежів шляхом використання лазівок та неточностей законодавства.

Таким чином, ухилення та уникнення від сплати податків стало своєрідним шляхом збагачення для платників податків. Окремі суб'єкти підприємництва у своїй діяльності використовують складні фінансові схеми, що дають змогу зменшити або повністю унеможливити сплату податків, зборів (обов'язкових платежів). Способи злочинної діяльності постійно змінюються та вдосконалюються. Для підготовки до злочину та приховання його слідів правопорушники застосовують різноманітні заходи, що полегшують можливості ухилення від сплати податків та унеможливають їх виявлення контролюючими органами. Мінімізувати ухилення та уникнення від оподаткування можливо тільки лише вирішивши наступні проблеми:

- вдосконалення вітчизняного податкового законодавства;
- зниження податкових ставок;
- перегляд переліку податкових пільг;
- вдосконалення податкового контролю;
- подолання корупції;
- проведення масово-роз'яснювальної роботи;
- підвищення рівня податкової культури;
- підвищення мотивації платників щодо добровільної сплати податкових зобов'язань.

Література:

1. Вишневецький В., Веткін А. Відхилення від сплати податків: теорія і практика : Монографія. – Донецьк : ІЕП, 2010. – 228 с.
2. Фролова Н. Аналіз факторів сплати податків в Україні. // Економіка і прогнозування. – 2014. – № 3.
3. Економічна енциклопедія : У трьох томах. Т. 1 /Редкол. С.В. Мочерний та ін. – К.: Видавничий центр « Академія», 2010. – 864 с.
4. Іванов, Ю. Б. Податкова система/ Іванов Ю.Б., Крисоватий А. І., Десятнюк О. М. – К.: Атіка, 2007. – 920 с.